

Prijava projekta –
*ispunjavanje zahtjeva za odobrenje
projekta na životinjama*

Izv. prof. dr. sc. Lidija Bach-Rojecky

Zavod za farmakologiju

Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Cilj i očekivani ishodi učenja

CILJ: prikazati osnovne korake i dati primjer dobre i loše prakse prilikom prijave projekta na životinjama nadležnom tijelu u svrhu dobivanja odobrenja

- **Očekivani ishodi učenja:**

- Obrazložiti i opisati projekt na način da odražava njegovu znanstvenu relevantnost i opravdanost izvođenja, uz pružanje točnih, recentnih i relevantnih informacija
- Odgovarati konkretno, jasno, nedvosmisleno, sažeto, ali potpuno na pitanja iz obrasca za prijavu projekta poznavajući relevantni zakonski okvir

Tko, kako i zašto?

TKO?

- **Nadležno nacionalno Etičko povjerenstvo**

Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane Ministarstva poljoprivrede

KAKO?

- sukladno odredbama Zakona o zaštiti životinja (NN, 37/13) i Pravilnika o zaštiti životinja koje se koriste u znanstvene svrhe (NN, 55/13)

ZAŠTO?

- projekt se ne provodi dok nije od strane EP procijenjena znanstvena/obrazovna utemeljenost, upotrebljivost i relevantnost rezultata...

Uloga i zadaća Etičkog povjerenstva

- **Procjena projekta** podrazumijeva:
 - Provjeru osposobljenosti voditelja i suradnika kao i uvjeta izvođenja projekta
 - Procjenu ciljeva, predviđene znanstvene koristi ili obrazovne vrijednosti
 - Procjenu relevantnosti odabranih modela i dizajna pokusa
 - Provjeru koncepta 3R
 - Analizu **šteta** - je li uzrokovanje patnje, boli i stresa opravdano s obzirom na očekivani rezultat
 - Analizu **koristi** – procjena očekivanih rezultata u kontekstu unaprjeđenja zdravlja, razumijevanja bolesti i postizanja obrazovnih ciljeva
 - Potrebu za retroaktivnom procjenom* (postignuti ciljevi projekta, šteta nanosena životinjama, uključujući broj korištenih životinja i težinu pokusa)

** Svi projekti koji koriste primatelje i pokuse klasificiraju kao »teške« moraju biti podvrgnuti retroaktivnoj procjeni, izuzimaju se projekti koji uključuju samo pokuse klasificirane kao »blagi« ili »nepovratni«.*

Od članova EP se očekuje: stručnost, nepristranost, dosljednost, učinkovitost, transparentnost postupka, razumijevanje konteksta i kriterija za procjenu projekta.

Što čini prijavnu dokumentaciju

- **Obrazac 2 - Zahtjev za odobrenje projekta**
- **Obrazac 3 – Netehnički sažetak projekta**
- **Obrazloženje stručnjaka za dobrobit životinja**
- **Mišljenje povjerenstva za dobrobit životinja**
- *Znanstveno obrazloženje ako će se pokus provoditi izvan prostora korisnika*
- *Znanstveno obrazloženje ako će se pokusnim životinjama davati lijekovi kojima će se spriječiti ili ograničiti pokazivanje znakova boli*
- *Mišljenje imenovanog veterinarara ako se životinje ponovno koristi u pokusima*
- *Plan vraćanja životinja u domaći okoliš za pokusne životinje ako životinje ostanu na životu ili kod životinja uzetih iz prirodnog okoliša program rehabilitacije*

Netehnički sažetak projekta

Ministarstvo poljoprivrede
Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane

OBRAZAC 3

Naslov projekta			
Trajanje projekta			
Ključne riječi (najviše do 5)			
Svrha projekta (kao u članku 5. Pravilnika):		Temeljno istraživanje	da ne
		Translacijska i primijenjena istraživanja	da ne
		Korištenje određeno propisima i rutinska proizvodnja	da ne
		Zaštita prirodnog okoliša u interesu zdravlja ili dobrobiti čovjeka ili životinje	da ne
		Očuvanje vrste	da ne
		Visoko obrazovanje ili osposobljavanje	da ne
		Forenzička ispitivanja	da ne
		Održavanje kolonije genetski izmijenjenih životinja koje se ne koriste u drugim postupcima	da ne
		Opišite ciljeve projekta (<i>na primjer, znanstvene nepoznanice ili znanstvene ili kliničke potrebe</i>).	
Koje su potencijalne prednosti za koje je vjerojatno da proizlaze iz ovog projekta (<i>kako znanost može biti unaprijeđena ili kako ljudi ili životinje mogu imati koristi od projekta</i>).			
Koje vrste i približni broj životinja se očekuje da će se koristiti.			
U kontekstu onoga što se radi na životinjama, što su očekivani negativni učinci na životinjama, vjerojatna / očekivana razina težine postupaka i sudbina životinja?			
Primjena načela 3R			
1. Zamjena Navedite zašto se moraju koristiti životinje te zašto se ne mogu koristiti alternativne metode koje ne uključuju životinje.			
2. Smanjenje Objasnite kako može biti osigurano korištenje minimalnog broja životinja.			
3. Poboljšanje Objasnite izbor vrsta i zašto su korišteni životinjski modeli primjereniji od drugih, uzimajući u obzir znanstvene ciljeve. Objasnite opće mjere koje će se poduzeti kako bi se smanjile štete za životinje.			

- Netehnički sažetak projekta mora sadržavati:
 - podatke o ciljevima projekta, uključujući predviđenu štetu* i korist te broj i vrstu životinja koje će se koristiti;
 - dokaz o sukladnosti sa zahtjevima zamjene, smanjenja i poboljšanja.

* *obavezno navesti očekivanu težinu pokusa i sudbinu životinja*

Najčešće pogreške:

- preopširan ili nekonkretan opis ciljeva
- pogrešna procjena težine pokusa
- neodgovarajuće obrazloženje primjene načela 3R
- neslaganje podataka s onima iz obrasca 2

Zahtjev za odobrenje projekta

- Najčešće pogreške prilikom ispunjavanja Obrasca 2:
 - Nenavođenje uloge i osposobljenosti suradnika na projektu
 - Ukupan broj životinja u projektu (u tablici) se ne slaže sa zbrojem životinja u svakom pokusu
 - Opis i tijek pokusa te opis i obrazloženje korištene tehnike ili postupka nisu napisani ili su napisati nejasno, bez referenci i sl.
 - Nije obrazložen broj životinja u svakom pokusu
 - Nisu navedeni i dokazima poduprijeti korišteni analgetici i anestetici (doze, volumen i način primjene, trajanje analgezije)
 - Nisu opisane humane krajnje točke
 - Nije opisan način praćenja životinja za vrijeme trajanja pokusa
 - Principi 3R su opisani na neodgovarajući način
 - Navođenje pretraživanja alteranativnih baza je oskudno i netočno

.....

Od prijavitelja se očekuje:

- odgovorno pristupiti ispunjavanju zahtjeva
- odgovoriti na sva pitanja sažeto, jasno i precizno, uz navođenje recentnih literaturnih izvora
- suradnja s EP vezano za moguće dopune zahtjeva
- ...